

Határozatok Tára

GERARD HOGAN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. április 15.¹

C-665/20. PPU. sz. ügy

**Openbaar Ministerie
kontra
X**

(a rechtbank Amsterdam [amszterdami bíróság, Hollandia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás – Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Európai elfogatóparancs – 2002/584/IB kerethatározat – A keresett személyeknek a kibocsátó igazságügyi hatóságok részére történő átadása – A 4. cikk 5. pontja – A végrehajtás mérlegelhető megtagadásának okai – Olyan keresett személy, akit harmadik országban ugyanazon tényállás alapján jogerősen elítéltek – A *ne bis in idem* elve – Már letöltött vagy már végrehajthatatlan büntetés”

I. Bevezetés

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal² módosított, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat³ (a továbbiakban: 2002/584 kerethatározat) 4. cikke 5. pontjának az értelmezésére vonatkozik.

2. Bár a Bíróságnak az európai elfogatóparancsra vonatkozó ítélkezési gyakorlata bőségesnek tűnhet, azon helyzetek sokfélesége, amelyekben ezen eszköz használata felmerül, az alkalmazása által megkövetelt szabályok és elvek hatályát illetően újabb és újabb kérdéseket vet fel. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem újfent erre példa.

3. E kérelmet, az Amtsgericht Tiergarten (tiergarteni helyi bíróság, Németország) által 2019. szeptember 19-én, az X által állítólag Berlinben (Németország) elkövetett – viszont a teheráni büntetőbíróság (Irán) által részben vagy egészben már jogerősen elbírált – kirívóan erőszakos cselekmények miatt indított büntetőeljárás lefolytatása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs Hollandiában történő végrehajtása keretében terjesztették elő. X-et hét év, hat hónap szabadságvesztésre ítélték, azonban büntetésének utolsó 338 napját elengedték a Forradalom Vezetője által az iráni forradalom 40. évfordulója alkalmából meghirdetett általános amnesztiára tekintettel.

¹ Eredeti nyelv: francia.

² HL 2009. L 81., 24. o.

³ HL 2002. L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.

4. Ebben a sajátos összefüggésben a Bíróságot arra kéri, hogy pontosítsa az európai elfogatóparancs végrehajtása mérlegelhető megtagadásának okával szembesülő igazságügyi hatóságok mérlegelési mozgásterével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontjában előírt konkrét esetben. A Bíróságnak – még ennél is érintetlenebb területre merészkedve – a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontja által bevezetett *ne bis in idem* elvének a határokon átnyúló alkalmazhatóságáról, valamint egy kegyelmi intézkedésnek az e rendelkezés alkalmazására gyakorolt hatásról is határoznia kell.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

5. A 2002/584 kerethatározat (6), (10) és (12) preambulumbekzdése kimondja:

„(6) Az e kerethatározatban előírt európai elfogatóparancs az első konkrét megvalósulása a büntetőjog területén a kölcsönös elismerés elvének, amelyre az Európai Tanács az igazságügyi együttműködés »sarokköveként« utalt.

[...]

(10) Az európai elfogatóparancs szabályozása a tagállamok közötti nagy fokú bizalomra épül. Végrehajtása csak abban az esetben függeszthető fel, ha a tagállamok egyike súlyosan és tartósan megsérti az [EUSZ] 6. cikkének (1) bekezdésében rögzített alapelveket, és ezt a Tanács a Szerződés 7. cikkének (1) bekezdése szerint, a 7. cikkének (2) bekezdésében rögzített következményekkel megállapítja.

[...]

(12) E kerethatározat tiszteletben tartja az alapvető jogokat és összhangban van az [EUSZ] 6. cikkében elismert és az Európai Unió alapjogi kartájában, különösen annak VI. fejezetében kifejezésre juttatott alapelvekkel. [...]

6. Ezen kerethatározatnak „Az európai elfogatóparancs meghatározása és végrehajtásának kötelezettsége” című 1. cikke értelmében:

„(1) Az európai elfogatóparancs egy tagállamban kibocsátott igazságügyi hatósági határozat, amely azt a célt szolgálja, hogy egy másik tagállam a büntetőeljárás lefolytatása, szabadságvesztés-büntetés, illetve szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása végett a keresett személyt elfogja és átadja.

(2) A tagállamok minden európai elfogatóparancsot a kölcsönös elismerés elve alapján és e kerethatározat rendelkezéseinek megfelelően hajtanak végre.

(3) E kerethatározat nem érinti az [EUSZ] 6. cikkében biztosított alapvető jogok és alapvető jogelvek tiszteletben tartásának a kötelezettségét.”

7. A 2002/584 kerethatározatnak „Az európai elfogatóparancs végrehajtása kötelező megtagadásának okai” című 3. cikke azt írja elő, hogy:

„A végrehajtó tagállam igazságügyi hatósága (a továbbiakban »végrehajtó igazságügyi hatóság«) az alábbi esetekben tagadja meg az európai elfogatóparancs végrehajtását:

1. ha az európai elfogatóparancs alapjául szolgáló bűncselekmény a végrehajtó tagállamban közkegyelem alá esik, és ennek az államnak saját büntetőjoga szerint joghatósága van a bűncselekmény üldözésére;
2. ha a végrehajtó igazságügyi hatóság rendelkezésére álló információkból az derül ki, hogy a keresett személyt valamely tagállam ugyanazon cselekményért már jogerősen elítélte, feltéve hogy elítélése esetén a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van, vagy az ítélező tagállam joga szerint az már nem hajtható végre;
3. ha az a személy, aki ellen az európai elfogatóparancsot kibocsátották, a végrehajtó állam joga szerint életkora miatt büntetőjogi felelősségre nem vonható az európai elfogatóparancs alapjául szolgáló cselekményért.”

8. A 2002/584 kerethatározat 4. cikke a címe alapján „Az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának mérlegelhető okai[ra]” vonatkozik. E cikk értelmében:

„A végrehajtó igazságügyi hatóság az alábbi esetekben tagadhatja meg az európai elfogatóparancs végrehajtását:

[...]

5. ha a végrehajtó igazságügyi hatóság rendelkezésére álló információkból az derül ki, hogy a keresett személyt egy harmadik állam ugyanazon cselekmény miatt jogerősen elítélte, feltéve hogy elítélése esetén a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van, vagy az ítélező állam joga szerint az már nem hajtható végre;

[...]”

B. A holland jog

9. A 2002/584 kerethatározatot a 2017. február 22-i törvénnyel⁴ módosított, 2004. április 29-i Wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie⁵ (az Európai Unió Tanácsának az európai elfogatóparancsról és az Európai Unió tagállamai közötti átadási eljárásokról szóló kerethatározatának átültetéséről szóló törvény, a továbbiakban: OLW) ültette át.

10. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem időpontjában az OLW 9. cikkének (1) bekezdése a következőket írta elő:

„A keresett személy nem adható át olyan cselekmény esetében, amely miatt:

[...]

⁴ Stb. 2017., 82. sz.

⁵ Stb. 2004., 195. sz.

- d. holland bíróság a személyt jogerősen felmentette, vagy a személy ellen folyamatban lévő eljárást jogerősen megszüntette, vagy az Európai Unió valamely másik tagállamának vagy harmadik államnak a bírósága megfelelő jogerős határozatot hozott;
- e. a személyt jogerősen elítélték, amennyiben:
1. a kiszabott büntetést vagy intézkedést már végrehajtották;
 2. a kiszabott büntetés vagy intézkedés már nem hajtható végre vagy későbbi végrehajtása nem lehetséges;
 3. az elítélés tárgyát a bűnösség büntetés vagy intézkedés kiszabása nélküli megállapítása képezi;
 4. a kiszabott büntetést vagy intézkedést Hollandiában hajtják végre;

[...]

11. Az OLW 28. cikkének (2) bekezdése értelmében:

„Ha a rechtbank [bíróság] megállapítja [...], hogy az átadás nem engedélyezhető [...], határozatában el kell utasítania az átadást.”

III. Az alapeljárás alapjául szolgáló tényállás

12. 2019. szeptember 19-én az Amtsgericht Tiergarten (tiergarteni helyi bíróság) európai elfogatóparancsot bocsátott ki X ellen a Berlinben 2012. október 30-án elkövetett cselekmények miatti büntetőeljárás lefolytatása érdekében történő átadása céljából.

13. E napon X állítólagosan megkötözte akkori élettársát, Y-t, valamint annak tízéves lányát, Z-t, késsel fenyegetve őket. Ezt követően Y-t feltételezhetően megerőszakolta, majd megcsonkította. Mielőtt elhagyta volna Y lakását, X feltételezhetően elbarikádozta azokat a helyiségeket, amelyekben a megkötözött Y-t és Z-t hagyta, azzal a céllal, hogy halálukat okozza.

14. Az átadást a következő bűncselekmények alapján kérik:

- az élettársával szemben elkövetett szándékos emberölés kísérlete;
- az élettársa – a tényállás idején kiskorú – lányával szemben emberölés minősített esetének kísérlete;
- az élettársával szemben elkövetett szexuális erőszak;
- az élettársával szemben elkövetett súlyos testi sértés;
- az élettársa személyi szabadságának megsértése;
- az élettársa kiskorú lánya személyi szabadságának megsértése.

15. Ezen európai elfogatóparancs alapján X-et Hollandiában elfogták, és 2020. március 18-án a kérdést előterjesztő bíróság elé állították. X közölte e bírósággal, hogy nem egyezik bele a német igazságügyi hatóságoknak történő átadásába, és az erre vonatkozó határozat meghozataláig őrizetbe vették. Az átadásba bele nem egyezés alátámasztására X a *ne bis in idem* elvére hivatkozott, különösen azzal érvelve, hogy egy harmadik országban, nevezetesen Iránban ugyanazon cselekmény miatt jogerősen elítélték.

16. A kérdést előterjesztő bíróság megállapításai szerint X-et a fent említett cselekmények miatt Y személyi szabadsága megsértésének kivételével elítélték Iránban, amely bűncselekmény tényállási elemeit ugyanakkor a szándékos emberölés kísérletének minősítése során figyelembe vették. Az iráni eljárás befejezését követően X-szel szemben jogerős büntetőítéletet hoztak az Y-nal szemben elkövetett súlyos testi sértés, valamint az Y-nal és Z-vel szemben elkövetett emberölés kísérlete miatt. Ezzel szemben X-et jogerősen felmentették az Y-szemben elkövetett szexuális erőszak, valamint Z személyi szabadsága megsértésének vádjá alól.

17. Az iráni jog alapján X-nek csupán a jogerősen terhére rótt cselekmények miatt vele szemben ezen országban kiszabott legsúlyosabb, azaz hét év, hat hónap szabadságvesztés-büntetését kellett letöltenie. X e büntetés nagy részét letöltötte. Az iráni forradalom 40. évfordulója alkalmából a Forradalom Vezetője által meghirdetett általános amnesztiának köszönhetően büntetésének fennmaradó részét elengedték.

18. Az Y-nak okozott súlyos testi sértés címén X-et ezenfelül „diya” megfizetésére kötelezték. Fizetéképtelensége miatt X számára engedélyezték a részletekben történő fizetést, oly módon, hogy a 200 000 000 iráni rial (hozzávetőleg 4245 euró) összegű első részlet megfizetését követően a „diya” 2%-ának megfelelő havi törlesztőrészleteket állapítottak meg. Az első részlet, valamint az első havi törlesztőrészlet megfizetését követően X-et 2019. május 5-én szabadlábra helyezték Iránban. 2020. szeptember 7-én az iráni hatóságok elfogatóparancsot bocsátottak ki vele szemben a későbbi fizetési határidők be nem tartása miatt.

19. A kérdést előterjesztő bíróság előtt X arra hivatkozik, hogy Iránban ugyanazon cselekmények miatt folytattak le büntetőeljárást vele szemben, és ítélték el jogerősen, mint amelyek miatt a vele szemben kibocsátott európai elfogatóparancs alapján az átadását kéri. A cselekmények egy része tekintetében jogerősen felmentették, míg a másik rész tekintetében szabadságvesztésre ítélték, amelyet X teljes egészében le is töltött. X ezenkívül arra hivatkozik, hogy a „diya” nem büntetésnek vagy intézkedésnek, hanem az áldozat részére teljesítendő kártérítési kötelezettségnek minősül.

20. X ebből arra következtet, hogy az OLW 9. cikke (1) bekezdésének d) pontja, valamint e) pontjának 1. alpontja értelmében a német hatóságoknak történő átadását a vele szemben kibocsátott európai elfogatóparancs alapján meg kell tagadni. Különösen arra hivatkozik, hogy az OLW 9. cikkének (1) bekezdése nem tesz különbséget a tagállamokban és a harmadik országokban hozott jogerős ítéletek között. E lépésével a holland jogalkotó élt azon lehetőséggel, amelyet a 2002/584 kerethatározat a tagállamok számára biztosított, mely szerint jogerős ítélet és valamely harmadik országban teljes mértékben letöltött büntetés esetén az átadás megtagadható. A holland bíróságok tehát kötelesek annak megfelelni.

21. Az ügyészség ezzel szemben azt állítja, hogy az X által hivatkozott kivételnek, amit egy korábbi iráni büntetőítéletre alapít, nem lehet helyt adni. Harmadik országban hozott büntetőítélet esetében ugyanis a kérdést előterjesztő bíróságra mint a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontja szerinti végrehajtó igazságügyi hatóságra tartozik annak eldöntése, hogy mellőzi-e az OLW 9. cikke (1) bekezdése e) pontjának alkalmazását annak értékelése során, hogy az Iránban hozott büntetőítélet kölcsönös elismerés tárgyát képezheti-e a szerződéseken vagy a szokásokon alapuló kölcsönös bizalom alapján. Tekintettel a diplomáciai kapcsolatok megszakadására és az Iráni Iszlám Köztársasággal való igazságügyi együttműködés hiányára, valamint az uniós tagállamok és az Iráni Iszlám Köztársaság jogrendszere közötti jelentős különbségekre, az iráni jogrendszer iránt nem áll fenn ilyen bizalom. Az ügyészség ebből arra következtet, hogy az X-szel szemben Iránban hozott büntetőítélet nem képezheti a vele szemben kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának érvényes indokát.

22. Ezen ellentétes érveléssel szembesülve a kérdést előterjesztő bíróság több szempontból is kétségeket fogalmaz meg a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 5. pontjának értelmezésével, illetve e rendelkezésnek a holland jogba való átültetésével kapcsolatban.

23. E tekintetben megjegyzi, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikke felsorolja az európai elfogatóparancs végrehajtása mérlegelhető megtagadásának okait, míg az OLW azt írja elő, hogy ilyen okok fennállása esetén a végrehajtást meg kell tagadni, e tekintetben a végrehajtó igazságügyi hatóság semmilyen mérlegelési mozgástérrel nem rendelkezik. A kérdést előterjesztő bíróság egyébiránt arra keresi a választ, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontjában használt „ugyanazon cselekmény” fogalmára ugyanazt az értelmezést kell-e alkalmazni, mint amelyet a Bíróság e kerethatározat 3. cikkének 2. pontjával kapcsolatban kialakított, akkor is, ha az első eset egy harmadik országban hozott jogerős ítéletre, míg a második egy másik tagállamban hozott jogerős ítéletre vonatkozik. Végezetül a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az olyan kegyelmi intézkedés, mint amelynek X Iránban a kedvezményezettje volt, lehetővé teszi-e annak megállapítását, hogy a vele szemben kiszabott büntetést a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontja értelmében az ítélkező ország szerint letöltötte, illetve az már nem hajtható végre.

24. Mivel a rechtbank Amsterdam (amszterdami bíróság) úgy ítélte meg, hogy az X ellen kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtása végső soron a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 5. pontjának értelmezésétől függ, úgy határozott, hogy eljárását felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordul a Bírósághoz.

IV. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti sürgősségi eljárás

25. 2020. december 7-i határozatával, amely ugyanezen a napon érkezett a Bírósághoz, a rechtbank Amsterdam (amszterdami bíróság, Hollandia) úgy határozott, hogy az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontját, hogy amennyiben a tagállam úgy határoz, hogy átülteti e rendelkezést a belső jogába, a végrehajtó igazságügyi hatóságnak bizonyos mérlegelési mozgástérrel kell rendelkeznie azon kérdést illetően, hogy meg kell-e tagadni az európai elfogatóparancs végrehajtását, vagy sem?
- 2) Ugyanúgy kell-e értelmezni az »ugyanazon cselekmény« fogalmát a 2002/584/IB kerethatározat 4. cikkének 5. pontjában, mint e kerethatározat 3. cikkének 2. pontjában, és ha nem, hogyan kell értelmezni e fogalmat az előbbi rendelkezésben?
- 3) Úgy kell-e értelmezni azt a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontja szerinti feltételt, hogy »a büntetést már végrehajtották, [...] vagy az ítélkező állam joga szerint az már nem hajtható végre«, hogy az magában foglalja az olyan helyzetet, amelyben a keresett személyt ugyanazon cselekmény miatt jogerősen szabadságvesztés-büntetésre ítélték, amelyet a keresett személy részben letöltött az ítélkező államban, és amelynek hátralevő részét ezen állam egyik, nem igazságügyi hatóságnak minősülő hatósága elengedte olyan közkegyelmi intézkedés keretében, amely olyan elítéltekre is vonatkozik, akik a keresett személyhez hasonlóan súlyos bűncselekményeket követtek el, és amely nem észszerű büntetőpolitikai megfontolásokon alapul?”

26. A kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság eljárási szabályzatának 107. cikke szerinti sürgősségi eljárás alkalmazását is kérte.

27. E kérelem alátámasztása érdekében arra hivatkozott, hogy az előterjesztett kérdések az EUMSZ harmadik részének V. címe alá tartozó 2002/584 kerethatározat értelmezésére vonatkoznak. Azt is megjegyezte, hogy X a német hatóságoknak történő átadásáról való döntés meghozataláig fogva tartásban van. A Bíróság sürgős válasza közvetlen és meghatározó befolyással van tehát az érintett fogva tartásának időtartamára.

28. A Bíróság ötödik tanácsa 2020. december 17-én úgy határozott, hogy helyt ad e kérelemnek.

29. Írásbeli észrevételeket az ügyészség, X, a holland és a német kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be. A német kormány kivételével mindannyian előterjesztették szóbeli észrevételeiket a 2021. március 3-án tartott tárgyaláson.

V. Elemzés

A. Előzetes észrevételek

30. Amint azt ezen indítvány bevezetésében jeleztem, a 2002/584 kerethatározatra vonatkozóan bőséges ítélkezési gyakorlat áll rendelkezésre. Már ismert az a keret, amelyben rendelkezéseit értelmezni kell.⁶

31. Előjáróban ily módon hangsúlyozni kell, hogy az uniós jog azon az alapvető előfeltevésen alapul, amely szerint minden tagállam osztozik az összes többi tagállammal az Unió alapjául szolgáló számos közös értékben, és elismeri, hogy azok osztják ezen értékeket vele, amint azt az EUSZ 2. cikk kimondja. Ezen előfeltevés az, ami maga után vonja és igazolja a tagállamok közötti kölcsönös bizalom fennállását ezen értékek elismerése, és így az azokat végrehajtó uniós jog tiszteletben tartása tekintetében.⁷

32. E két elv, mind a tagállamok közötti kölcsönös bizalom elve, mind pedig a kölcsönös elismerés elve annál is inkább alapvető jelentőséggel bír az uniós jogban, mivel lehetővé teszik egy belső határok nélküli térség létrehozását és fenntartását. Pontosabban a kölcsönös bizalom elve, különösen a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében mindegyik államtól megköveteli, hogy – kivételes körülményektől eltekintve – úgy tekintse, hogy az összes többi tagállam tiszteletben tartja az uniós jogot, és különösen az uniós jog által elismert alapvető jogokat.⁸

33. Ebben az összefüggésben a 2002/584 kerethatározatnak az a célja, hogy a kiadatásról szóló, Párizsban, 1957. december 13-án aláírt európai egyezményen alapuló, többoldalú kiadatási rendszert az igazságügyi hatóságok közötti, az elítéltek vagy gyanúsítottak büntető ítélet végrehajtása vagy büntetőeljárás lefolytatása céljából történő átadásának egyszerűsített és hatékonyabb rendszerével váltsa fel. A kölcsönös elismerés elvének a büntetőjog területén történő első konkrét megvalósulásaként az európai elfogatóparancs mechanizmusa szükségszerűen – az uniós jogalkotó saját megfogalmazása szerint – a tagállamok közötti nagy fokú bizalomra épül.⁹

34. A kölcsönös elismerés elve, amely – amint az többek között a 2002/584 kerethatározat (6) preambulumbekkezdéséből kitűnik – a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés „sarokkövéként” szolgál, a kerethatározat 1. cikkének (2) bekezdésében jut különösen érvényre. E rendelkezés ugyanis kimondja azt a szabályt, amelynek értelmében a tagállamok minden európai elfogatóparancsot a kölcsönös elismerés elve alapján és ugyanezen kerethatározat rendelkezéseinek megfelelően hajtanak végre. A végrehajtó igazságügyi hatóságok tehát főszabály szerint csak a végrehajtás megtagadásának a 2002/584 kerethatározatban taxatív felsorolt eseteiben tagadhatják meg

6 Lásd ebben az értelemben: 2020. március 11-i SF (Európai elfogatóparancs – A végrehajtó államba történő visszaszállítás garanciája) ítélet (C-314/18, EU:C:2020:191, 42. pont).

7 Lásd ebben az értelemben: 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 35. pont); 2020. március 11-i SF (Európai elfogatóparancs – A végrehajtó államba történő visszaszállítás garanciája) ítélet (C-314/18, EU:C:2020:191, 35. pont).

8 Lásd ebben az értelemben: 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 36. pont); 2020. december 17-i Openbaar Ministerie (A kibocsátó igazságügyi hatóság függetlensége) ítélet (C-354/20 PPU és C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 35. pont).

9 Lásd a 2002/584 kerethatározat (6) és (10) preambulumbekkezdését. Lásd még ebben az értelemben: 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 39. és 40. pont); 2020. március 11-i SF (Európai elfogatóparancs – A végrehajtó államba történő visszaszállítás garanciája) ítélet (C-314/18, EU:C:2020:191, 37. és 38. pont).

az ilyen elfogatóparancs végrehajtását. Egyébiránt az európai elfogatóparancs végrehajtását kizárólag az ezen kerethatározat 5. cikkében kimerítő jelleggel felsorolt feltételekhez köthetik. Következésképpen, míg az európai elfogatóparancs végrehajtása a főszabály, a végrehajtás megtagadása kivételnek tekintendő, amelyet szigorúan kell értelmezni.¹⁰

35. Ily módon a 2002/584 kerethatározat kifejezetten meghatározza az európai elfogatóparancs végrehajtása kötelező (3. cikk) és mérlegelhető (4. és 4a. cikk) megtagadásának okait, valamint a kibocsátó tagállam által egyedi esetekben nyújtandó garanciákat (5. cikk).¹¹

36. Mindazonáltal, a kölcsönös bizalom és elismerés elve, amelyen e kerethatározat alapul, semmiképpen nem sértheti az érintett személyek számára biztosított alapvető jogokat.¹² Logikusan ebből az következik, hogy a 2002/584 kerethatározatot úgy kell értelmezni, hogy az biztosítsa az érintett személyek alapvető jogainak tiszteletben tartására vonatkozó követelményeknek való megfelelést, ugyanakkor ne sértse a tagállamok közötti igazságügyi együttműködés rendszerének hatékonyságát, amelynek az európai elfogatóparancs – az uniós jogalkotó által szabályozott formájában – az egyik alapvető elemét képezi.¹³

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

37. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontját úgy kell-e értelmezni, hogy amennyiben valamely tagállam úgy dönt, hogy e rendelkezést átülteti a belső jogába, köteles a végrehajtó igazságügyi hatóság számára mérlegelési mozgásteret biztosítani annak eldöntése során, hogy az e rendelkezésben említett okból az európai elfogatóparancs végrehajtását meg kell-e tagadni vagy sem.

38. Amint azt Bot főtanácsnok a Bíróság 2017. június 29-i Popławski ítéletének (C-579/15, EU:C:2017:503) alapjául szolgáló ügyre vonatkozó indítványában leszúrte, az eldöntendő kérdés az, hogy mit kell érteni az európai elfogatóparancs „mérlegelhető” jellege alatt. Ez a lehetőség a tagállamok számára áll fenn, amelyek a 2002/584 kerethatározatnak a belső jogukba történő átültetése során dönthetnek úgy, hogy a végrehajtás mérlegelhető megtagadásának okait átveszik, vagy nem veszik át, vagy ez a lehetőség a végrehajtó igazságügyi hatóság számára biztosított, amely mérlegelési jogkörrel rendelkezik annak eldöntése során, hogy azokat az egyes ügyek sajátos körülményei alapján átveszi-e, vagy sem?¹⁴

39. E tekintetben kétségtelen, hogy a Bíróság már több ízben is megerősítette az európai elfogatóparancs végrehajtása mérlegelhető megtagadásának okai átültetése tekintetében fennálló tagállami szabadságot.¹⁵ Ugyanakkor azóta a Bíróságnak arra is alkalma nyílt, hogy az elfogatóparancs mérlegelhető megtagadásának okai körében felmerülő különböző esetekről foglaljon állást. Márpedig

10 Lásd ebben az értelemben: 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 41. pont); 2020. március 11-i SF (Európai elfogatóparancs – A végrehajtó államba történő visszaszállítás garanciája) ítélet (C-314/18, EU:C:2020:191, 39. pont); 2020. december 17-i Openbaar Ministerie (A kibocsátó igazságügyi hatóság függetlensége) ítélet (C-354/20 PPU és C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 37. pont).

11 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 42. pont); 2020. március 11-i SF (Európai elfogatóparancs – A végrehajtó államba történő visszaszállítás garanciája) ítélet (C-314/18, EU:C:2020:191, 40. pont).

12 Lásd a 2002/584 kerethatározat 1. cikkének (3) bekezdését. Lásd még ebben az értelemben: 2017. augusztus 10-i Tupikas ítélet (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 59. pont).

13 Lásd ebben az értelemben: 2017. augusztus 10-i Tupikas ítélet (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 63. pont).

14 Bot főtanácsnok Popławski ügyre vonatkozó indítványa (C-579/15, EU:C:2017:116, 26. pont).

15 Ily módon a Bíróság többek között kimondta, hogy: „a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának a belső jogba való átültetése során” (2012. szeptember 5-i Lopes Da Silva Jorge ítélet [C-42/11, EU:C:2012:517, 50. pont], kiemelés tőlem), illetve azt is, hogy: „[...] amennyiben a tagállam úgy határozott, hogy átülteti [a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontját] a belső jogába [...]” (2017. június 29-i Popławski ítélet, [C-579/15, EU:C:2017:503, 21. pont], kiemelés tőlem). Lásd még: 2018. december 13-i Sut ítélet (C-514/17, EU:C:2018:1016, 33. pont).

minden egyes alkalommal olyan értelmezést fogadott el, amely szerint az igazságügyi hatóságnak szükségképpen mérlegelési mozgástérrel kell rendelkeznie.¹⁶ A jelen ügyben ezzel megegyező következtetésre jutok a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 5. pontjának szöveg szerinti, rendszertani és teleologikus elemzését követően.

40. *Először is* megjegyzem, hogy a Bíróság – kifejezetten Bot főtanácsnok Popławski ügyre vonatkozó indítványának (C-579/15, EU:C:2017:116) 30. pontjára utalva – mondta ki, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának szövegéből az következik, hogy amennyiben a tagállam úgy határozott, hogy átülteti e rendelkezést a belső jogába, a végrehajtó igazságügyi hatóságnak mindazonáltal mérlegelési mozgástérrel kell rendelkeznie azon kérdést illetően, hogy meg kell-e tagadni az európai elfogatóparancs végrehajtását, vagy sem.¹⁷

41. Márpedig Bot főtanácsnok az indítványa említett pontjában nem korlátozta elemzését a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának a szövegére. Ez egyrészt a kerethatározat 4. cikkének címe, másrészt e cikknek egyetlen mondatot tartalmazó első bekezdésére vonatkozott, amely megkülönböztetés nélkül a végrehajtás mérlegelhető megtagadása okainak 1-től 7-ig számozott felsorolását vezeti be.

42. Így célszerű lehet emlékeztetni arra, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének címében megjelenő „mérlegelhető” melléknév az európai elfogatóparancs „végrehajtásának megtagadásához” kapcsolódik, nem pedig az azt esetlegesen igazoló „ok[okra]”. Így tehát az elfogatóparancs végrehajtásának megtagadása az, ami mérlegelhető, ellentétben az ugyanezen kerethatározat 3. cikkében szereplő kötelező megtagadással.¹⁸ Márpedig, mérlegelhetősége miatt minden megtagadó határozat a meghozójának szabad választását, következésképpen mérlegelésének eredményét tükrözi.

43. Ezenkívül, amint arra Bot főtanácsnok szintén rámutatott indítványának ugyanezen pontjában, a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének első bekezdéséből kitűnik, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának lehetősége közvetlenül a nemzeti végrehajtó igazságügyi hatóságok számára biztosított. Ugyanis, amíg a 2002/584 kerethatározat 3. cikkének első bekezdése azt mondja ki, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóság „[*megtagadja*] az európai elfogatóparancs végrehajtását”¹⁹ az e rendelkezésben felsorolt esetekben, a 4. cikk első bekezdése úgy rendelkezik, hogy ugyanezen hatóság „[*megtagadhatja*] az európai elfogatóparancs végrehajtását”.²⁰ Amint azt a Bíróság már megállapította, a „tagadhatja” kifejezés használata alapján az tűnik ki, hogy amennyiben a tagállam úgy határozott, hogy átülteti e rendelkezést a belső jogába, a végrehajtó igazságügyi hatóságnak mérlegelési mozgástérrel kell rendelkeznie azon kérdést illetően, hogy meg kell-e tagadni az európai elfogatóparancs végrehajtását, vagy sem.²¹

44. *Másodszor*, a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 5. pontjának ezen értelmezését az a szöveggörnyezet is megerősíti, amelybe az illeszkedik. Ugyanis, az előzetes észrevételeimben emlékeztettem arra, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtása a főszabály, a végrehajtás megtagadása pedig a kivétel, amelyet szigorúan kell értelmezni.²² Márpedig a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének oly módon történő átültetésének engedélyezése, amely a végrehajtó igazságügyi hatóság számára azt írja elő, hogy az e rendelkezésben foglalt esetekben tagadja meg az európai elfogatóparancs végrehajtását, automatikus

16 A 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontjával kapcsolatban lásd különösen: 2017. június 29-i Popławski ítélet (C-579/15, EU:C:2017:503, 21. pont); 2018. december 13-i Sut ítélet (C-514/17, EU:C:2018:1016, 33. pont); 2019. június 24-i Popławski ítélet (C-573/17, EU:C:2019:530, 86. és 99. pont), valamint ugyanezen kerethatározat 4a. cikkével kapcsolatban lásd: 2016. május 24-i Dworzecki ítélet (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, 50. pont); 2017. augusztus 10-i Tupikas ítélet (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 96. pont); 2020. december 17-i Generalstaatsanwaltschaft Hamburg ítélet (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 51. pont).

17 2017. június 29-i Popławski ítélet (C-579/15, EU:C:2017:503, 21. pont).

18 Lásd ebben az értelemben: Bot főtanácsnok Popławski ügyre vonatkozó indítványa (C-579/15, EU:C:2017:116, 30. pont).

19 Kiemelés tőlem.

20 Kiemelés tőlem.

21 Lásd ebben az értelemben: 2018. december 13-i Sut ítélet (C-514/17, EU:C:2018:1016, 33. pont).

22 Lásd a jelen indítvány 34. pontját és a 10. lábjegyzetben szereplő hivatkozásokat.

jellegénél fogva megfosztaná e hatóságot annak lehetőségétől, hogy az egyes ügyek sajátos körülményeit figyelembe vegye, amely körülmények alapján e hatóság megállapíthatja, hogy az átadás megtagadásának feltételei nem teljesülnek. Ennélfogva, egy egyszerű lehetőség valódi kötelezettséggé alakításával az ilyen jellegű rendelkezés főszabállyá alakíthatja azt a kivételt is, amelyet az átadás megtagadása jelent.²³

45. Ezenkívül a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 5. pontjának rendszertani értelmezése keretében a Bíróság nem vonatkoztathat el az e kerethatározat 3. cikkének 2. pontjában foglalt esettől. A felvázolt esetek ugyanis azonosak, azzal az egyetlen különbséggel, hogy az első eset harmadik állam által hozott, míg a második eset tagállam által hozott jogerős ítéletre vonatkozik. Amint arra a német kormány helyesen rámutat írásbeli észrevételeiben, ha a tagállamok úgy dönthetnének, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontjában szereplő esetet kötelező megtagadási okká alakítják át, a két rendelkezés közötti különbségtételnek nem lenne értelme.

46. *Harmadszor*, úgy tűnik számomra, hogy az európai elfogatóparancs bevezetésével elérni kívánt cél szintén azt az értelmezést erősíti, amely szerint az igazságügyi hatóságok mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek. A 2002/584 kerethatározat 1. cikke (1) bekezdésének megfelelően ugyanis az európai elfogatóparancs mechanizmusának az a célja, hogy lehetővé tegye egy keresett személy elfogását és átadását annak érdekében, hogy az említett kerethatározat által követett célra tekintettel az elkövetett bűncselekmény ne maradjon büntetlenül, és e személyt büntetőeljárás alá vonják, vagy e személyt letöltse a vele szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetést.²⁴

47. Márpedig a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 5. pontjának olyan értelmezése, amely lehetővé tenné a tagállamok számára annak előírását, hogy az igazságügyi hatóságok mindenképpen tagadják meg az európai elfogatóparancs végrehajtását abban az esetben, ha a keresett személyt valamely harmadik ország ugyanazon cselekményért jogerősen elítélte (feltéve, hogy elítélése esetén a büntetést már végrehajtották, vagy annak végrehajtása folyamatban van, illetve az ítélezés helye szerinti ország jogszabályai szerint már nem hajtható végre), anélkül, hogy e hatóságok bármilyen mérlegelési mozgástérrel rendelkeznének, miközben a harmadik országok jogrendszerei, és az ott alkalmazandó eljárások jelentősen különbözhetnek a tagállamokban megszokottaktól, a keresett személy büntetlenségének veszélyével járna. Az ilyen értelmezés következképpen nem tekinthető a 2002/584 kerethatározattal összhangban állónak.²⁵

48. Ebben az összefüggésben ugyanúgy, ahogy a végrehajtó igazságügyi hatóságoknak a 2002/584 kerethatározat 4a. cikke alapján figyelembe kell venniük minden olyan körülményt, amely lehetővé teszi annak biztosítását, hogy az európai elfogatóparanccsal keresett személy átadása ne vonja maga után a védelemhez való jogának megsértését, mivel e rendelkezés – ugyanúgy mint a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontja – a végrehajtás mérlegelhető megtagadását is lehetővé teszi,²⁶ az illetékes igazságügyi hatóságoknak azon körülmények összességét is figyelembe kell venniük, amelyek azt biztosítják, hogy az átadás megtagadása ne vezessen a keresett személy büntetlenségéhez.

23 Lásd ebben az értelemben, a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontjával kapcsolatban Bot főtanácsnok Popławski ügyre vonatkozó indítványát (C-579/15, EU:C:2017:116, 31. pont).

24 Lásd ebben az értelemben: 2020. március 11-i SF (Európai elfogatóparancs – A végrehajtó államba történő visszazállítás garanciája) ítélet (C-314/18, EU:C:2020:191, 47. pont).

25 Lásd ebben az értelemben a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontjával kapcsolatban: 2017. június 29-i Popławski ítélet (C-579/15, EU:C:2017:503, 23. pont). Azon elv megerősítésével és alkalmazásával kapcsolatban, amely szerint a keresett személy büntetlensége összeegyeztethetetlen lenne a 2002/584 kerethatározat által követett céllal, lásd még: 2019. június 24-i Popławski ítélet (C-573/17, EU:C:2019:530, 82. és 103. pont).

26 Lásd ebben az értelemben: 2017. augusztus 10-i Tupikas ítélet (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 96. pont); 2020. december 17-i Generalstaatsanwaltschaft Hamburg ítélet (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 51. pont). Azzal kapcsolatban, hogy a végrehajtás mérlegelhető megtagadásának lehetősége hatással van az igazságügyi hatóságok részére szükségszerűen biztosítandó mérlegelési mozgástérre – a jelen ügyben a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontjára –, lásd még: 2019. június 24-i Popławski ítélet (C-573/17, EU:C:2019:530, 86. és 99. pont).

49. Ez a mérlegelési jogkör annál is inkább fontos a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 5. pontjának alkalmazása keretében, mivel e rendelkezés terjeszti ki a *ne bis in idem* elvét a harmadik országok bíróságai által hozott ítéletekre. Márpedig ellentétben azzal, ami a tagállamok között érvényesül, az európai elfogatóparancs mechanizmusának alapját képező kölcsönös bizalom és kölcsönös elismerés elve nem ültethető át automatikusan a harmadik országokra.²⁷ E sajátosság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés központi kérdése, így azt ez alkalommal vizsgálom meg.

50. Ennek pontosítását követően, a fenti megfontolásokra tekintettel úgy vélem, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 5. pontjának szó szerinti, rendszertani és teleologikus értelmezéséből az következik, hogy azt úgy kell értelmezni, hogy amennyiben valamely tagállam úgy dönt, hogy átülteti e rendelkezést a belső jogába, köteles mérlegelési mozgásteret biztosítani a végrehajtó igazságügyi hatóságnak annak eldöntése során, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának van-e helye, vagy sem.

C. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdéstről

51. Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontjában szereplő „ugyanazon cselekmény” fogalmát ugyanúgy kell-e értelmezni, mint az e kerethatározat 3. cikkének 2. pontjában használt formailag azonos fogalmat. Amennyiben nem, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy azt hogyan kell értelmezni.

52. Előljáróban meg kell állapítani, hogy a 2002/584 kerethatározat 3. cikkének 2. pontjához hasonlóan a kerethatározat 4. cikkének 5. pontja sem utal a tagállamok jogára az „ugyanazon cselekmény” fogalmát illetően. Az uniós jog egységes alkalmazásának követelménye miatt e fogalom tehát nem bízható az egyes tagállamok igazságügyi hatóságainak a nemzeti jog alapján történő mérlegelésére. Ez az uniós jog önálló fogalma.²⁸

53. A 2002/584 kerethatározat 3. cikkének 2. pontjában szereplő „ugyanazon cselekmény” fogalmát illetően a Bíróság kimondta, hogy azt ugyanúgy kell meghatározni, mint a Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai között a közös határainkon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló, 1985. június 14-i Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló, 1990. június 19-én Schengenben (Luxemburg) aláírt egyezmény (a továbbiakban: SMVE)²⁹ 54. cikkében szereplő fogalmat.³⁰ E fogalmat tehát úgy kell értelmezni, hogy az kizárólag a történeti tényállásra vonatkozik, és magában foglalja az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő konkrét körülmények együttesét, függetlenül e tényállás jogi minősítésétől és a védett jogi tárgytól.³¹

54. A fogalmak azonosságának igazolásakor a Bíróság az SMVE 54. cikkének és a kerethatározat 3. cikke 2. pontjának közös céljára támaszkodott, amely annak elkerülésére irányul, hogy adott személy ellen ugyanazon cselekmény miatt újból büntetőeljárás induljon, vagy újabb büntetőítélet szülessen.³² Márpedig nem világos számomra, milyen egyéb célkitűzés bújhatna meg a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontja mögött, miközben e rendelkezés, amint azt korábban jeleztem – a korábbi ítéletet ugyanazon cselekmény miatt meghozó állam kivételével – minden elemében ugyanezen kerethatározat 3. cikkének 2. pontjához hasonlít.

27 Lásd ebben az értelemben: Kokott főtanácsnok JR (Az EGT-hez tartozó harmadik állam által hozott, bűnösséget megállapító ítélet) ügyre vonatkozó indítványa (C-488/19, EU:C:2020:738, 34. pont).

28 Lásd analógia útján a 2002/584 kerethatározat 3. cikkének 2. pontjában szereplő „ugyanazon cselekmény” fogalma tekintetében: 2010. november 16-i Mantello ítélet (C-261/09, EU:C:2010:683, 38. pont).

29 HL 2000. L 239., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 2. kötet, 9. o.

30 2010. november 16-i Mantello ítélet (C-261/09, EU:C:2010:683, 40. pont).

31 2010. november 16-i Mantello ítélet (C-261/09, EU:C:2010:683, 39. pont).

32 2010. november 16-i Mantello ítélet (C-261/09, EU:C:2010:683, 40. pont).

55. E körülmények között, ezen közös célra és annak a Bíróság által is elismert szükségességére tekintettel, hogy a 2002/584 kerethatározat különféle rendelkezéseinek értelmezése közötti koherencia biztosított legyen,³³ úgy vélem, hogy a kerethatározat 4. cikkének 5. pontjában használt „ugyanazon cselekmény” fogalmát ugyanúgy kell értelmezni, mint a 3. cikkének 2. pontjában szereplő fogalmat.

56. Ehhez még hozzáfűzném, hogy bár az uniós jogalkotó a 2002/584 kerethatározatban formálisan nem említi a *ne bis in idem* elvét, aligha kétséges, hogy a 2002/584 kerethatározat 3. cikkének 2. pontja és 4. cikkének 5. pontja ezt az elvet juttatja érvényre. Ezt bizonyítja egyrészt azon fejezet címe, amelybe az SMVE 54. cikke illeszkedik – „[a] kétszeres büntetés tilalma (*ne bis in idem*) elvének alkalmazása” –, másrészt az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) – az említett elvet a Chartába formálisan is bevezető – 50. cikkének azonos értelmezése.³⁴

57. A 2002/584 kerethatározat belső koherenciájának biztosításán túl sokkal inkább az uniós jog átfogó koherenciájának biztosításáról van tehát szó. Mivel az uniós jog egyik alapelvéről van szó, amelyet a Charta 50. cikke is rögzít,³⁵ és amely innentől fogva azonosan értelmezendő egymástól olyannyira eltérő területeken, mint a hozzáadottérték-adó (héta),³⁶ a pénzmosás elleni küzdelem,³⁷ vagy az európai elfogatóparancs, annak fogalmi meghatározása nem változhat a szóban forgó jogi eszköztől függően, különösen pedig ugyanazon jogi eszközön belül. Az ilyen különbségtétel olyannyira disszonáns, sőt akár anakronisztikus lenne, hogy még az Emberi Jogok Európai Bírósága is a *ne bis in idem* elv olyan értelmezését fogadta el végül, amely az azonos vagy lényegében azonos tényállás követelményére összpontosít.³⁸

58. Kétségtelen, hogy más nemzetközi jogi aktusokhoz³⁹ hasonlóan az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (kihirdette: 1993. évi XXXI. tv.) Strasbourgan, 1984. november 22-én aláírt hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikke a *ne bis in idem* elvének alkalmazását az ugyanabban az országban meghozott ítéletekre korlátozza.⁴⁰ Hasonlóképpen, a Charta 50. cikke azt rögzíti, hogy senki sem vonható büntetőeljárás alá és nem büntethető olyan bűncselekményért, amely miatt az „Unióban” már felmentették vagy elítélték. A *ne bis in idem* elvének ezen korlátozott transznacionális alkalmazását az indokolja, hogy az uniós jogrendszeren belül a kölcsönös bizalom elve mindegyik tagállamtól megköveteli, hogy – kivételes körülményektől eltekintve – úgy tekintse, hogy az összes többi tagállam tiszteletben tartja az uniós jogot, és különösen az uniós jog által elismert alapvető jogokat.⁴¹ Annak is tudatában vagyok, hogy a Bíróság az SMVE keretében kiemelte azt a szükségszerű kapcsolatot, amely az ezen egyezmény 54. cikkében rögzített *ne bis in idem* elve és a tagállamok között, az egymás büntető igazságszolgáltatási rendszerébe vetett kölcsönös bizalom alapján fennáll.⁴²

33 Lásd ebben az értelemben: 2016. november 10-i Özçelik ítélet (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, 33. pont).

34 Lásd ebben az értelemben: 2018. március 20-i Menci ítélet (C-524/15, EU:C:2018:197, 25., 34. és 35. pont). Egyébiránt megfigyelhető, hogy a Bíróság ezen ítélet 35. pontjában többek között a 2010. november 16-i Mantello ítéletnek (C-261/09, EU:C:2010:683) a 2002/584 kerethatározat 3. cikke 2. pontjának értelmezésére vonatkozó 39. és 40. pontjára hivatkozik.

35 2021. február 25-i Slovak Telekom ítélet (C-857/19, EU:C:2021:139, 39. pont).

36 Lásd például: 2018. március 20-i Menci ítélet (C-524/15, EU:C:2018:197).

37 Lásd a LG és MH (Saját jövedelem tisztára mosása) ügyre vonatkozó indítványomat (C-790/19, EU:C:2021:15, 50. és 51. pont).

38 Lásd ebben az értelemben: EJEB, 2009. február 10., Zolotoukhine kontra Oroszország ítélet, CE:ECHR:2009:0210JUD001493903, 78–82. §, újabb alkalmazására lásd: EJEB, 2017. december 19., Ramda kontra Franciaország ítélet, CE:ECHR:2017:1219JUD007847711.

39 Lásd az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által 1966. december 16-án elfogadott és 1976. március 23-án hatályba lépett Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyeségokmánya 14. cikkének (7) bekezdését.

40 Lásd ebben az értelemben Rafaraci, T., „The principle of *non bis in idem* in the jurisprudence of the European Court of Justice”, in: *Le contrôle juridictionnel juridictionnel dans l'espace pénal européen*, Éditions de l'Université de Bruxelles, Brüsszel, 2009, 93–110. o., különösen 93. o.

41 Lásd a jelen indítvány 32. pontját, és a 8. lábjegyzetben szereplő hivatkozásokat.

42 Ezzel kapcsolatban lásd: 2003. február 11-i Gözütk és Brügge ítélet (C-187/01 és C-385/01, EU:C:2003:87, 33. pont); 2006. március 9-i Van Esbroeck ítélet (C-436/04, EU:C:2006:165, 30. pont).

59. Mindazonáltal, bár egyetlen nemzetközi jogi elv sem írja elő a *ne bis in idem* elvének határokon átnyúló alkalmazását,⁴³ ugyanakkor tudomásom szerint semmilyen szabály nem is tiltja azt.⁴⁴ Márpedig, mivel az uniós jogalkotó úgy döntött, hogy a harmadik országokban hozott ítéletekkel kapcsolatban az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának okát a 2002/584 kerethatározat 3. cikkének 2. pontjában foglaltakkal azonos tartalommal rögzíti, meg kell állapítani, hogy az uniós jogalkotó ezt a megoldást választotta.

60. Ugyanakkor nem szabad elfelejteni, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontját az 1. cikkének (3) bekezdése fényében kell értelmezni, amely az EUSZ 6. cikkben biztosított alapvető jogok és alapvető jogelvek teljes körű tiszteletben tartását írja elő az európai elfogatóparancs mechanizmusának végrehajtása során. A *ne bis in idem* elvének határokon átnyúló alkalmazása következképpen semmilyen módon nem sértheti az érintett személyek számára biztosított alapvető jogokat.⁴⁵

61. E két rendelkezés együttes olvasatából tehát az következik, hogy bár a végrehajtó igazságügyi hatóságnak figyelembe kell vennie a harmadik ország bírósága által hozott jogerős ítéletet, ennek feltétele az, hogy ez az ítélet olyan eljárás eredménye legyen, amely tiszteletben tartotta többek között a tagállamok által egységesen elfogadott, és az eljárásban részt vevő valamennyi fél jogainak biztosítására alkalmas tisztességes eljárás szabályait.⁴⁶

62. Az a tény, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontja a végrehajtás mérlegelhető megtagadásának, míg e kerethatározat 3. cikkének 2. pontja a végrehajtás kötelező megtagadásának okát határozza meg, két további következményt is maga után von, amelyek önmagukban arra alkalmas garanciát jelentenek, hogy pótolják a harmadik államokba vetett kölcsönös bizalom hiányát.

63. Egyrészt, végeredményben az egyes tagállamoktól függ, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 5. pontjának átültetése mellett döntenek-e, és ily módon kiterjesztik a *ne bis in idem* elvét az Unió határain túlnyúló nemzetközi helyzetekre.⁴⁷ Másrészt, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdéssel kapcsolatos elemzésemben kifejtettem, a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontjában foglalt kivétel elbírálását a végrehajtó igazságügyi hatóságra kell hagyni.

64. A hatáskörrel rendelkező igazságügyi hatóságnak kell tehát – a harmadik államban folytatott eljárás tisztességes jellegén kívül – azt is meghatároznia, hogy a szóban forgó történeti tényállás egymáshoz időben, térben és tárgyuk szerint elválaszthatatlanul kötődő cselekmények együttesének minősül-e.⁴⁸

65. Értékelésében az igazságügyi hatóság végezetül a 2002/584 kerethatározat célját is figyelembe veszi majd, amely arra irányul, hogy az elkövetett bűncselekmény ne maradjon büntetlenül, és a keresett személyt büntetőeljárás alá vonják, vagy e személy letöltse a vele szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetést.⁴⁹ Ugyanis, amint azt már jeleztem, a 2002/584 kerethatározat rendelkezéseit úgy kell értelmezni, hogy az kétséget kizáróan biztosítsa az érintett személyek alapvető

43 Lásd ebben az értelemben: 2006. június 29-i Showa Denko kontra Bizottság ítélet (C-289/04 P, EU:C:2006:431, 58. pont).

44 Lásd ebben az értelemben az SMVE 58. cikkét, amelynek értelmében ezen egyezmény rendelkezései „nem zárják ki a külföldön hozott bírósági határozatok tekintetében a *ne bis in idem* elvével kapcsolatos átfogóbb nemzeti rendelkezések alkalmazását”.

45 Lásd analógia útján: 2017. augusztus 10-i Tupikas ítélet (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 59. és 63. pont).

46 Ezzel kapcsolatban X írásbeli és szóbeli észrevételei alapján úgy tűnik, hogy az Iránban való elítéléséhez vezető büntetőeljárás nem kirakatper volt. Hasonlóképpen, a kiszabott büntetés az X által leírt fogvatartási körülményekre tekintettel bizonyos fokú szigorrról tanúskodik. Abban az esetben, ha a kérdést előterjesztő bíróság arra a következtetésre jutna, hogy az európai elfogatóparancsot végre kell hajtani, e körülményeket a német bíróságok kétségtelenül figyelembe vehetik.

47 Lásd a jelen indítvány 39. pontját, és a 15. lábjegyzetben szereplő hivatkozásokat.

48 Lásd ebben az értelemben: 2006. március 9-i Van Esbroeck ítélet (C-436/04, EU:C:2006:165, 38. pont); 2007. július 18-i Kraaijenbrink ítélet (C-367/05, EU:C:2007:444, 27. pont).

49 Lásd ebben az értelemben: 2020. március 11-i SF (Európai elfogatóparancs – A végrehajtó államba történő visszaszállítás garanciája) ítélet (C-314/18, EU:C:2020:191, 47. pont).

jogainak – amelyeknek a *ne bis in idem* elve is része – tiszteletben tartására vonatkozó követelményeknek való megfelelést, ugyanakkor ne sértse a tagállamok közötti igazságügyi együttműködés rendszerének hatékonyságát, amelynek az európai elfogatóparancs az egyik alapvető elemét képezi.⁵⁰

66. A fenti megfontolásokra tekintettel azt a következtetést vonom le, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontjában szereplő „ugyanazon cselekmény” fogalmát ugyanúgy kell értelmezni, mint az említett kerethatározat 3. cikkének 2. pontjában használt fogalmat. E fogalmat tehát úgy kell értelmezni, hogy az kizárólag a történeti tényállásra vonatkozik, és magában foglalja az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő konkrét körülmények együttesét, függetlenül e tényállás jogi minősítésétől és a védett jogi tárgytól.

D. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdéstről

67. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a büntetés végrehajtására vonatkozóan a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontjában előírt feltételt úgy kell-e értelmezni, hogy az teljesül, amennyiben a keresett személyt ugyanazon cselekmény miatt jogerősen szabadságvesztés-büntetésre ítélték, amelyet részben le is töltött az ítélkező országban, és amelynek a hátralévő részét ezen ország igazságügyi hatóságának nem minősülő hatósága elengedte olyan közkegyelmi intézkedés keretében, amely a súlyos bűncselekmények miatt elítélt elkövetőkre is kiterjedt, és amely nem észszerű büntetőpolitikai megfontolásokon alapul.

68. E feltétel értelmezése fontos, mivel akadályát képezheti az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának. Ha ugyanis a büntetést a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontja értelmében véve nem hajtották végre, ez a rendelkezés a főszabályhoz való visszatérésre kötelez, vagyis az érintett személy átadását írja elő.

69. Elöljáróban pontosítom, hogy a kegyelem jogi jelenségét a kérdést előterjesztő bíróság által meghatározott módon értelmezem, vagyis olyan intézkedésként, amelyet igazságügyi hatóságnak nem minősülő hatóság súlyos bűncselekményekért elítélt személyek összességére kiterjedően hozott, és amely nem észszerű büntetőpolitikai megfontolásokon alapul. A probléma meghatározásának ezen semleges és általános módja számomra különösen relevánsnak tűnik, tekintettel a létező kegyelmi intézkedések⁵¹ sokféleségére és a tagállamok jogi hagyományai szerinti meghatározásuk változatosságára.⁵²

⁵⁰ Lásd ebben az értelemben: 2017. augusztus 10-i Tupikas ítélet (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, 63. pont).

⁵¹ Az amnesztia és a kegyelem ötlík fel hirtelenjében. Egyesek az elévülést és a feltételes szabadságra bocsátást is idesorolják, holott nem csupán ezek az intézkedések képzelhetőek el (lásd ebben az értelemben: Mathieu, B. és Verpeaux, M., „Conclusions comparatives”, in: Ruiz Fabri, H., Della Morte, G., Lambert Abdelgawad, E., Martin-Chenut, K., *La clémence saisie par le droit. Amnistie, prescription et grâce en droit international et comparé*, Société de législation comparée, coll. de l'UMR de droit comparé de Paris [a párizsi összehasonlító jogi vegyes kutatóintézet gyűjteménye], 14. kötet, Párizs, 2007, 311–318. o.).

⁵² Már csak amiatt az esetleges különbségtétel miatt is felmerülhet ez, amellyel a – végrehajtó hatalomnak fenntartott – szigorú értelemben vett kegyelmi intézkedéseket („executive clemency”) a jogi aktusnak minősülő közkegyelemtől el lehet határolni (ebben az értelemben a common law rendszerekre vonatkozóan lásd: Pascoe, D. és Manikis, M., „Making sense of the victim’s role in clemency decision making”, *International Review of Victimology*, 2020, 26(1). kötet, 3–28. o., különösen 4. és 5. o., valamint 8. és 9. o.). A közös definíció hiányáról való meggyőződés érdekében lásd még a „kegyelem”, az „amnesztia” és az „elévülés” fogalma körüli vitákat, „L institutions de clémence, des droit comparé”, in: Ruiz Fabri, H., Della Morte, G., Lambert Abdelgawad, E., Martin-Chenut, K., *La clémence saisie par le droit*. i. m., 275–309. o.).

70. Az elemzés keretének ezen meghatározását követően megjegyezhető, hogy a végrehajtásra vonatkozó feltétel szövegezése azonos a 2002/584 kerethatározat 3. cikkének 2. pontjában, 4. cikkének 5. pontjában, valamint az SMVE 54. cikkében is. Márpedig a Bíróság ez utóbbival kapcsolatban pontosította, hogy a végrehajtásra vonatkozó feltétel akkor teljesül, ha az ugyanazon személy ellen az első szerződő államban elbírált ugyanazon cselekmény miatt indított második büntetőeljárás megindításának időpontjában megállapítást nyer, hogy az első szerződő államban kiszabott büntetést *ezen állam jogszabályai szerint* többé nem lehet végrehajtani.⁵³

71. A 2002/584 kerethatározat 4. cikke 5. pontjának értelmezése során azonban nem lehet kizárólag az SVE 54. cikkének szövegén alapuló megállapításra hagyatkozni, és ezzel figyelmen kívül hagyni azt a szöveggörnyezetet, amelybe e rendelkezés illeszkedik, valamint az uniós jogalkotó által követett célokat. Noha ugyanis „egy rendelkezés megfogalmazása [...] mindig kiindulópontja és egyúttal korlátja is minden értelmezésnek”,⁵⁴ más értelmezési módszerek csak abban az esetben lehetnek fakultatívak, ha a szóban forgó szöveg teljesen világos és egyértelmű.⁵⁵ Márpedig a jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a szóban forgó cikk szövegezése önmagában nem teszi lehetővé a végrehajtásra vonatkozó feltétel alkalmazási körének meghatározását.

72. Mindenekelőtt, ami azt a szöveggörnyezetet illeti, amelybe a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontja illeszkedik, e kerethatározat 3. cikkének 1. pontjából kétségtelenül az tűnik ki, hogy az uniós jogalkotó tudatában volt a kegyelmi intézkedések és az európai elfogatóparancs alkalmazása közötti esetleges összeütközéseknek.

73. E rendelkezés értelmében a végrehajtó igazságügyi hatóságnak meg kell tagadnia az európai elfogatóparancs végrehajtását, ha az annak alapjául szolgáló bűncselekmény a végrehajtó tagállamban közkegyelem alá esik, és ha e tagállamnak a saját büntetőjoga szerint joghatósága van az említett bűncselekmény üldözésére. Mindazonáltal, az uniós jogalkotó ezt az eshetőséget a végrehajtó tagállamban hatályos amnesztiára korlátozta, és azt kizárólag mint a végrehajtás kötelező megtagadásának okát jelölte meg. A 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontját tehát nem lehet úgy értelmezni, hogy az lehetővé teszi a közkegyelmi intézkedések figyelembevételét, miközben a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az tűnik ki, hogy a 2002/584 kerethatározat kimerítően sorolja fel az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának okait,⁵⁶ és a végrehajtás megtagadása olyan kivételnek tekintendő, amelyet szigorúan kell értelmezni.⁵⁷

74. Továbbá, ha figyelembe vesszük az uniós jogalkotó által követett célkitűzéseket, arra is emlékeztetni lehet, hogy az európai elfogatóparancs mechanizmusa az első konkrét megvalósulása a büntetőjog területén a kölcsönös elismerés elvének. A 2002/584 kerethatározat ily módon arra irányul, hogy a korábbi többoldalú kiadatási rendszert az igazságügyi hatóságok közötti átadás egyszerűsített és hatékonyabb rendszerével váltsa fel.⁵⁸ A kiadatás „igazságügyi útra tereléséről” van tehát szó: míg a kiadatás szuverenitási aktus, az európai elfogatóparancs igazságügyi aktus.⁵⁹

53 2008. december 11-i Bourquain ítélet (C-297/07, EU:C:2008:708, 48. pont).

54 Trstenjak főtanácsnok Agrana Zucker ügyre vonatkozó indítványa (C-33/08, EU:C:2009:99, 37. pont).

55 Lásd ebben az értelemben: Wathelot főtanácsnok Franciaország kontra Parlament (A költségvetési jogkör gyakorlása) ügyre vonatkozó indítványa (C-73/17, EU:C:2018:386, 25. pont).

56 Lásd ebben az értelemben a jelen indítvány 11. lábjegyzetében hivatkozott ítéleteket.

57 Lásd ebben az értelemben a jelen indítvány 10. lábjegyzetében hivatkozott ítéleteket.

58 Lásd a jelen indítvány 33. pontját.

59 Lásd ebben az értelemben: Jegouzo, I., „Le mandat d'arrêt européen, acte de naissance de l'Europe judiciaire pénale”, in: Cartier, M.-E., *Le mandat d'arrêt européen*, Bruylant, Brüsszel, 2005, 33–45. o., különösen: 42. o.; Bot, S., *Le mandat d'arrêt européen*, Larcier, 215. sz., Brüsszel, 2009.

75. Ezért hozott létre együttműködési mechanizmust a 2002/584 kerethatározat a tagállamok igazságügyi hatóságai között,⁶⁰ amely hatóságokat e kerethatározat keretében úgy kell tekinteni, mint a büntető igazságszolgáltatásban részt vevő független⁶¹ hatóságokat.⁶²

76. Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság által leírt kegyelmi intézkedést egyrészt igazságügyi hatóságnak nem minősülő hatóság rendelte el, másrészt pedig az egyáltalán nem illeszkedik büntetőpolitikai megfontolásokba. Következésképpen úgy tűnik, hogy az ilyen intézkedésnek a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 5. pontjának alkalmazása során történő figyelembevétele ellentétes lenne azon rendszer filozófiájával, amely az európai elfogatóparancsból büntetőjogi eszközt hoz létre, és a tagállamok igazságügyi hatóságait helyezi működtetésének középpontjába.

77. Ezenfelül, az ilyen értelmezést a *ne bis in idem* elvével sem lehetne összeegyeztetni, mivel ez az elv a kölcsönös bizalom logikáján alapul, és ez utóbbi csupán a bírói jogalkalmazás során működhet.⁶³ Az igazságügyi hatóságok ugyanis a legalkalmasabbak arra, hogy konkrét és egyénre szabott vizsgálatot követően összeegyeztessék az érintett személyek alapvető jogait a tagállamok közötti igazságügyi együttműködési rendszer hatékonyságával.

78. A fenti megfontolásokra tekintettel úgy vélem, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontjában előírt végrehajtásra vonatkozó feltételt úgy kell értelmezni, hogy az nem terjed ki a büntetésnek a jogerős büntetőítéletet meghozó harmadik ország igazságügyi hatóságnak nem minősülő hatósága által hozott olyan közkegyelmi intézkedésnek köszönhető elengedésére, amely a súlyos bűncselekmények miatt elítélt személyekre is kiterjed, és amely nem észszerű büntetőpolitikai megfontolásokon alapul.

VI. Véggözetkeztetés

79. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a rechtbank Amsterdam (amszterdami bíróság, Hollandia) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő válaszokat adja:

- 1) A 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal módosított, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat 4. cikkének 5. pontját úgy kell értelmezni, hogy amennyiben valamely tagállam úgy dönt, hogy átülteti e rendelkezést a belső jogába, köteles mérlegelési mozgásteret biztosítani a végrehajtó igazságügyi hatóságnak annak eldöntése során, hogy az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának van-e helye, vagy sem.
- 2) A 2009/299 kerethatározattal módosított 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontjában szereplő „ugyanazon cselekmény” fogalmát ugyanúgy kell értelmezni, mint az ugyanezen kerethatározat 3. cikkének 2. pontjában használt fogalmat. E fogalom kizárólag a történeti tényállásra vonatkozik. Magában foglalja az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő konkrét körülmények együttesét, függetlenül e tényállás jogi minősítésétől és a védett jogi tárgyától.
- 3) A 2009/299 kerethatározattal módosított 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 5. pontjában előírt végrehajtásra vonatkozó feltételt úgy kell értelmezni, hogy az nem terjed ki a büntetésnek a jogerős büntetőítéletet meghozó harmadik ország igazságügyi hatóságának nem minősülő hatósága

60 Lásd ebben az értelemben: 2019. június 24-i Popławski ítélet (C-573/17, EU:C:2019:530, 96. pont).

61 Lásd ebben az értelemben: 2020. december 17-i Openbaar Ministerie (A kibocsátó igazságügyi hatóság függetlensége) ítélet (C-354/20 PPU és C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 38. pont).

62 Lásd ebben az értelemben: 2016. november 10-i Özçelik ítélet (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, 32. pont).

63 Lásd ebben az értelemben Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok Bourquain ügyre vonatkozó indítványát (C-297/07, EU:C:2008:206, 83. pont).

által hozott olyan közkegyelmi intézkedésnek köszönhető elengedésére, amely a súlyos bűncselekmények miatt elítélt személyekre is kiterjed, és amely nem észszerű büntetőpolitikai megfontolásokon alapul.